

จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา พระเกียรติกริกิกร

คำนำ

“ณ วรรณ ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา” สำนักราชเลขาธิการ มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ร่วมกันจัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสอันเป็นมงคลที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมพรรษา ๗ รอบ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

หนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจ พระราชดำริ พระปรีชาสามารถและผลสำเร็จจากการพัฒนาในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ก่อให้เกิด คุณูปการต่อประชาชน ประเทศชาติมาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำเป็นหนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา มีทั้งสิ้น ๑๔ เล่ม ประกอบด้วย หลักการทรงงาน, รากฐานความมั่นคงของมนุษย์, น้ำคือชีวิต, ปราชญ์แห่งดิน, รักษาป่า : รักษาสิ่งแวดล้อม, วิถีแห่งดุลยภาพ, ทฤษฎีใหม่, ชะลอน้ำ : เพิ่มความชุ่มชื้น, กำแพงธรรมชาติที่มีชีวิต, พลังงานสีเขียว, จากน้ำเสียสู่น้ำใส, พิพิธภัณฑธรรมชาติที่มีชีวิต, ผลสำเร็จสู่ประชาชน และพระเกียรติเกริกไกร

โดยมีเป้าหมายหลักคือ เพื่อให้การจัดโครงการเฉลิมพระเกียรติ “ณ วรรณ ประโยชน์สุขสู่ ปวงประชา” เป็นไปอย่างสมพระเกียรติและสามารถเผยแพร่พระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ประกอบกับเพื่อให้เยาวชนและประชาชนทั่วไป ได้มีส่วนร่วมในการสานต่อและถ่ายทอด แนวพระราชดำริได้อย่างชัดเจน เหมาะสม ผ่านการเรียนรู้จากหนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา ทั้ง ๑๔ เล่ม ที่มีลักษณะที่เรียบง่ายสามารถนำไปประยุกต์ได้อย่างหลากหลาย อันนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม องค์กร และประเทศชาติ ให้บังเกิดความสุขและความยั่งยืนตลอดไป

คณะทำงานจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ “ณ วรรณ ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา”
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(สำนักงาน กปร.)

พระเกียรติเกริกไกร

เกริกเกียรติยศชาวไทย

พระปรีชาสามารถด้านอักษรศาสตร์โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน รวมทั้งบาลี สันสกฤต เขมรโบราณ และเทวนาครี ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากหนังสือที่ทรงแปลจากภาษาต่างประเทศหลายเรื่อง อาทิ นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ ดีโต และพระมหาชนก เป็นต้น

พระปรีชาสามารถด้านการทรงดนตรีสากล ไม่ว่าจะเป็น
เป็นแคลริเน็ต แซ็กโซโฟน และเปียโน ประกอบกับทรงสนพระราช-
หฤทัยในการประพันธ์บทเพลงด้วยทำนองสากล เช่น เพลงบลูส์

พระปรีชาสามารถด้านกีฬา ทรงเป็นนักกีฬาสากลที่มี
พระปรีชาสามารถ ทรงเคยเข้าร่วมในการแข่งขันระดับนานาชาติ
และได้รับรางวัลเหรียญทองชนะเลิศจากการแข่งขันเรือใบประเภท
โอเค ในกีฬาแหลมทอง ครั้งที่ ๔ เมื่อปี ๒๕๑๐

การเจริญพระราชสัมพันธ์ไมตรีกับนานาประเทศ

หลังจากเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ และการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์ไทยลำดับที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อปี ๒๔๓๓ แล้วนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จเยือนประเทศสวีตเซอร์แลนด์ เพื่อทรงศึกษาต่อ เมื่อเสด็จนิวัตพระนครในปี ๒๔๓๔ พระองค์ทรงใช้เวลาส่วนใหญ่เสด็จเยี่ยมเยือนพสกนิกรในท้องถิ่นทุรกันดารทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ส่วนการเสด็จเยือนต่างประเทศในช่วงนั้น เริ่มต้นตั้งแต่ปี ๒๕๐๒

ด้วยพระราชจริยาวัตรอันงดงามและการวางพระองค์
อย่างดีเยี่ยมภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถได้
ทรงกระชับสัมพันธไมตรีกับผู้นำของประเทศที่เสด็จฯ เยือนให้
แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่มีผู้นำของหลายประเทศ
ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยในระยะต่อมา ช่วยให้นโยบายการ
ต่างประเทศและการดำเนินการทางการทูตสะดวกราบรื่นขึ้น ทั้งยัง
ทำให้รัฐบาลต่างประเทศและเอกชนให้ความช่วยเหลือสนับสนุน
ประเทศไทยในเวลาต่อมาด้วย

นาหามาชาติซ้องสรรเสริญ

หลักการอันเป็นสากล

ในช่วงระยะ ๑๐ ปี แรกนั้น พระองค์ทรงเน้นการสงเคราะห์ และงานด้านสาธารณสุข ด้วยทรงเห็นว่าเป็นเรื่องเร่งด่วน เหมือน ดังกรณีคนป่วย ก็จะต้องให้ยาระงับไข้แก้ปวดก่อน แล้วจึงรักษา อากาศอื่น หรือหาทางป้องกันโรคนั้นๆ ต่อไป

ในระยะต่อมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชดำริเพื่อแก้ปัญหาในเชิงโครงสร้าง ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนา และทรงงานเพื่อพสกนิกรอย่างมิรู้จักเหน็ดเหนื่อย คุณค่าของแนวพระราชดำริหรือหลักการของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นแนวคิดหรือหลักการที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง ได้แก่ หลักการธรรมชาติ หลักการที่ง่ายต่อการเข้าใจ หลักประชาธิปไตย หลักการความยั่งยืน พออยู่พอกิน และหลักการบูรณาการ

มิตรไมตรีต่อเพื่อนบ้าน

นอกเหนือจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือพสกนิกรชาวไทยของพระองค์แล้ว ยังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานความช่วยเหลือให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน ดังกรณีของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อันได้แก่ โครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน-ห้วยซั่ว (หลัก ๒๒) ซึ่งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านนาียง เมืองนาทรายทอง กำแพงนครเวียงจันทน์ ดังคำกล่าวของท่านไคสอน พมวิหาน ความตอนหนึ่งว่า

“...หากโครงการดังกล่าวนี้เกิดขึ้น และดำเนินไปได้
อย่างต่อเนื่องก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับประเทศ
และประชาชนลาวของข้าพเจ้า ทั้งจะเป็นสัญลักษณ์แห่ง
ไมตรีจิต มิตรภาพฉันพี่น้องและความร่วมมืออันดีระหว่าง
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับราชอาณาจักร
ไทยชั่วกาลนานอีกด้วย...”

สืบสานแนวพระราชดำริสู่การขยายผล

ความสำเร็จของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากได้มีการขยายผลความสำเร็จออกไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงกับพื้นที่ของโครงการ และได้มีการขยายผลออกไปยังพื้นที่อื่นๆ ที่มีสภาพปัญหาคล้ายคลึงกันแล้ว ยังมีการขยายผลไปดำเนินการในต่างประเทศ ดังกรณีของโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเกษตร - ป่าไม้ควนตัน ในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นต้น

ศูนย์กลางเครือข่ายหญ้าแฝกระดับโลก
โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ เป็นโครงการที่ดั่งขึ้นตามพระราชดำริใน
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระราชทานไว้เป็นครั้งแรก
เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๔ เนื่องจากดินในประเทศไทย ซึ่งเป็น

ปัจจัยสำคัญสำหรับเกษตรกรรมอันเป็นอาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ประสบปัญหาคุณภาพเสื่อมโทรม และมีการชะล้างพังทลาย โดยเฉพาะในพื้นที่สูง พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริให้มีการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งนี้ ทรงเห็นว่าหญ้าแฝกเป็นพืชที่มีระบบรากที่ยังลึกและเป็นแนวขวางสามารถใช้เป็นกำแพงกันเพื่อลดการไหลบ่าของน้ำและกักตะกอนดิน ช่วยลดการชะล้างพังทลายและเพิ่มธาตุอาหารในดินอีกทางหนึ่ง

สานสัมพันธ์เพื่อนบ้านไพบูลย์

จากความสำเร็จและความสนใจในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินานัปการในต่างแดน กระทรวงการต่างประเทศซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนานาประเทศ ได้ริเริ่มที่จะนำแนวพระราชดำริโดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ขยายผลไปยังประเทศต่างๆ โดยเฉพาะเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างกรมวิเทศสหการ (หรือสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน) กระทรวงการต่างประเทศกับสำนักงาน กปร. เรียกว่า โครงการบัวแก้วสัมพันธ์

นาหาชาติประทับใจและรับไปปฏิบัติ

นับตั้งแต่เริ่มโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจนถึงปัจจุบัน มีพระประมุข ประมุข ผู้นำองค์กร หน่วยงานจากต่างประเทศได้มาศึกษางานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายครั้ง เช่น สมเด็จพระราชาธิบดีกุสตาฟที่ ๑๖ และสมเด็จพระราชินีซิลเวียแห่งสวีเดน สมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ ๒ และเจ้าชายฟิลลิปแห่งสหราชอาณาจักร เจ้าชายฮาจีอัลมูห์ทาดิ บิลลาร์ มกุฎราชกุมารแห่งบรูไนดารุสซาลาม เจ้าชายอากิชิโนแห่งประเทศญี่ปุ่น พร้อมด้วยพระชายา พระราชาธิบดีแห่งมาเลเซีย นายไกสอนพมวิหาน และนายหนุฮัก พูมสะหวัน ประธานสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นต้น

นอกจากนี้ บางองค์กรยังได้นำแนวทางตามแนวพระราชดำริไปดำเนินการ ดังเช่น การประชุม The World Summit on Sustainable Development (WSSD) ประจำปี ๒๕๔๖ ซึ่งจัดโดยองค์การสหประชาชาติ เป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่ชัดเจนซึ่งชี้ชัดถึงการได้รับความยอมรับในระดับสากล

สื่อต่างชาติเทิดพระเกียรติพระผู้มีคุณ
พระเกียรติยศในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นเป็นที่
ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในสายตาสื่อมวลชนต่างชาติ เช่น
นิตยสาร เอเชียวีค (Asia Week) เสนอข่าวและเขียนบทความ
สดุดีเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาส
มหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๒

พระเกียรติคุณขจรไกล

นานาชาติได้ขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลและ
ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในด้านต่างๆ ดังนี้

- วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐ : เหยี่ยงทอง
เฉลิมพระเกียรติคุณในการนำชนบทให้วัฒนา
(The Gold Medal of Outstanding Leadership
in Rural Development) ทูลเกล้าฯ ถวายโดย The
Asian Institute of Technology เพื่อเฉลิมพระเกียรติ
พระปรีชาสามารถในการริเริ่มโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
ที่อาศัยอยู่ในถิ่นทุรกันดาร

- วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๓๔ : เหรียญสตูดิโอขององค์กรโรตารีสากล (The Award of Honor) ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์กรโรตารีสากล (The Rotary International) เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง ตลอดจนพระองค์ได้พยายามสรรค์สร้างสัมพันธภาพอันดีงามระหว่างประเทศไทยและนานาประเทศเป็นอย่างดี ด้วยเหรียญสตูดิโอนี้เป็นเหรียญสูงสุดขององค์กรโรตารีสากลที่มอบให้แก่ประมุขหรือผู้นำของประเทศที่มีผลงานดีเด่นเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ

- วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๔ : เหรียญฟีแล (Philae Medal) ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการพัฒนาชนบทในถิ่นทุรกันดารและยกระดับคุณภาพชีวิตของปวงชนชาวไทยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ : เหรียญทองประกาศพระเกียรติคุณด้านสิ่งแวดล้อม (UNDP Gold Medal of Distinction) ทูลเกล้าฯ ถวายโดย โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจดีเด่นจนเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ : เหรียญทองสาธารณสุขเพื่อมวลชน (Health-for-All) ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์การอนามัยโลก (WHO) ด้วยตระหนัก

- ในพระราชปณิธานอันแน่วแน่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่าง ๆ นานัปการเพื่อประโยชน์ทางด้านการสาธารณสุขและเพื่อสุขภาพ และความกินดีอยู่ดีของพสกนิกรชาวไทย
- วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๓๖ : เหรียญรางวัล เทิดพระเกียรติในด้านการสงวนรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ (The Natura Pro Futura) ทูลเกล้าฯ ถวายโดย The International Society of Chemical Ecology (ISCE) เพื่อประกาศเกียรติคุณด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
  - วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ : รางวัล The International Merit Award ทูลเกล้าฯ ถวายโดย The International Erosion Control Association (IECA) เพื่อเฉลิมพระเกียรติในฐานะที่ทรงเป็นแบบอย่างสำหรับการพัฒนาประเทศอื่นๆ ที่จะได้ปฏิบัติตามในเรื่องการอนุรักษ์ดินโดยใช้หญ้าแฝกในการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม

- วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ : รางวัลหญ้าแฝกซุบสำริด (The Bronze Vetiver Sculpture Award) ทูลเกล้าฯ ถวายโดย ธนาคารโลก (World Bank) เพื่อเฉลิมพระเกียรติในฐานะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำ เป็นรางวัล สดุดีพระเกียรติคุณสำหรับความสำเร็จทางด้าน วิชาการและการพัฒนาในการส่งเสริมเทคโนโลยี หญ้าแฝกระหว่างประเทศ
- วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๗ : รางวัลสดุดี พระเกียรติคุณด้านป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด (Award of Appreciation in Recognition of Outstanding Contributions in the Field of International Drug Control) ทูลเกล้าฯ ถวาย โดย โครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (The United Nations International Drug Control Programme หรือ UNDCP) เพื่อเฉลิมพระเกียรติและ สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ในด้านการแก้ไขปัญหา เรื่องยาเสพติด โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

จัดตั้งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น เพื่อช่วยเหลือพสกนิกรที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่สูง และในเวลาเดียวกัน ก็เป็นการแก้ปัญหาเรื่องการปลูกฝิ่นของชาวเขาด้วย ซึ่งโครงการนำร่องดังกล่าว เป็นแนวทางการพัฒนาที่เป็นการผสมผสานระหว่าง ความเจริญด้านวัตถุและวัฒนธรรมของมนุษย์

- **วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๘ : เหยี่ยงสตูดิ พระเกียรติคุณในด้านการพัฒนาเกษตร (Agricola)** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์การอาหารและเกษตร แห่งสหประชาชาติ (The Food and Agriculture Organization หรือ FAO) ในฐานะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอุทิศ พระองค์เพื่อประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทย โดยเฉพาะผู้ซึ่งประกอบอาชีพเพาะปลูก บำรุงรักษาน้ำ และบำรุงรักษาป่า ซึ่งพระองค์ทรงยึดหลัก “สนับสนุน การพัฒนาแบบยั่งยืนเพื่อความมั่นคงในอนาคต” มาเป็นหลักปฏิบัติ

- วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๙ : เจริญทองเทิดพระเกียรติเนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี (The International Rice Award) ทูลเกล้าฯ ถวายโดย สถาบันวิจัยข้าวระหว่างประเทศ (The International Rice Institute หรือ IRRI) เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมุ่งมั่นพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทย ด้วยการส่งเสริมให้มีการศึกษาและวิจัยการปลูกข้าว และเพื่อเป็นการสดุดีและรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงห่วงใยและอุทิศพระวรกายในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรและพสกนิกร

- วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๙ : โล่เกียรติคุณในการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อเพื่อนมนุษย์ในระดับผู้นำประเทศ (The Presidential Award for Humanitarian Service) ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์การโรตารีสากล (The Rotary International) เพื่อเฉลิมพระเกียรติการทรงงานพัฒนาประเทศในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่พสกนิกร และธำรงไว้ซึ่งสันติสุข ความเจริญก้าวหน้า ความรุ่งเรืองของประเทศชาติ ตลอดจนความเป็นเอกภาพแก่มวลมนุษยทั่วโลก
- วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ : รางวัล The Partnering for World Health Award ทูลเกล้าฯ ถวายโดย วิทยาลัยแพทย์รักษาโรคทรวงอกแห่งสหรัฐอเมริกา (The American College of Chest Physicians) เพื่อแสดงความชื่นชมและสำนึกในพระวิริยอุตสาหะที่ทรงสนับสนุนให้มีการป้องกันและรักษาโรคทรวงอกในประเทศไทย และเพื่อเฉลิมพระเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงงานอย่างอุทิศพระวรกายเพื่อสุขภาพพลานามัยของปวงชนชาวไทย

- วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๐ : เหรียญทองเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฐานะที่ทรงเป็นทั้งผู้นำ ผู้บุกเบิกและดำเนินงานโครงการควบคุมปัญหาการขาดสารไอโอดีนในประเทศไทย ทูลเกล้าฯ ถวายโดย The International Council for Control of Iodine Deficiency Disorders (ICCIDD)
- วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ : เหรียญทองสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยต่อสุขภาพปอดของประชาคมโลก ทูลเกล้าฯ ถวายโดย สหพันธ์องค์กรต่อต้านวัณโรคและโรคปอดนานาชาติ (The International Union Against Tuberculosis or Lung Disease หรือ IUATLD)
- วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๒ : รางวัล **International Humanitarian Award** ทูลเกล้าฯ ถวายโดย สโมสรไลออนส์ (The Lions Clubs International) เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง

สนพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่งที่จะปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยให้ดีขึ้น

- วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๒ : เหรียญเทเลฟู้ด (Telefood Medal) ซึ่งเป็นเหรียญเทเลฟู้ดเหรียญแรกของโลก ทูลเกล้าฯ ถวายโดย องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (The Food and Agriculture Organization หรือ FAO) เพื่อเฉลิมพระเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงอุทิศพระองค์เพื่อความผาสุกของอาณาประชาราษฎร์ในถิ่นชนบทไทยให้ยืนหยัดต่อสู้ เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและพึ่งพาตนเองได้
- วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๘ : สิทธิบัตรฝนหลวง “Weather Modification by Royal Rainmaking Technology” เลขที่ ๑๔๙๑๐๘๘ ออกโดยสำนักสิทธิบัตรของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป และสำนักสิทธิบัตรเขตบริหารพิเศษฮ่องกง รวมจำนวน ๑๑ ประเทศ พร้อมได้ประกาศโฆษณาการรับจดทะเบียนใน European Patent Bulletin

- วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ : รางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ (Human Development Lifetime Achievement Award) ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme-UNDP) ทูลเกล้าฯ ถวาย โดย องค์การสหประชาชาติ

- วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ : รางวัลโกลบอล ลีดเดอร์ อวอร์ด (WIPO Global Leaders Award) ของ องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization หรือ WIPO) รางวัล “ผู้นำโลก” แต่ผลงานก้ำกั้นน้ำชัยพัฒนา ฝนหลวง ไบโอดีเซล และทฤษฎีใหม่ ในฐานะพระมหากษัตริย์ผู้ทรงอุทิศ พระวรกายใช้งานทรัพย์สินทางปัญญาส่งเสริมพัฒนา ประเทศให้สกนิกรไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

พระปรีชาสามารถเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

หลักการทรงงานและพระปรีชาสามารถในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงเป็นที่ยอมรับในระดับสากลอย่างแท้จริง จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ช่วยให้ชาวไทยได้พ้นจากความทุกข์เข็ญได้อย่างยั่งยืน และยังส่งผลถึงการบรรเทาทุกข์โศกและพัฒนาชีวิตให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน

รางวัลและคำสดุดีเฉลิมพระเกียรติทั้งหลายที่ได้หลั่งเกล้าถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นประจักษ์พยานอย่างดีถึงพระปรีชาสามารถในพระองค์ แต่เหนือสิ่งอื่นใด พระปรีชาสามารถอันเป็นที่ยอมรับด้วยใจของประชาคมโลกเป็นสิ่งที่ประชาชนไทยปลาบปลื้มปิติเป็นอย่างยิ่งที่มีบุญได้เกิดมาเป็นคนไทย ได้อาศัยร่มพระบารมีและพระปรีชาญาณในพระองค์ ช่วยปิดเป่าทุกข์โศกโรคภัยที่คุกคามประชาชนให้สิ้นไป

มิเพียงคนไทยเท่านั้นที่ตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระองค์ แต่ยังเป็นที่เล่าขานชื่นชมในหมู่มชนานาชาติอยู่เสมอไป

นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ ได้กล่าวสดุดีพระองค์ไว้ในโอกาสดังกล่าวว่า

“พระองค์ทรงเอื้อมพระหัตถ์เอื้อไปยังบรรดาผู้ที่ยากจนที่สุด และเปราะบางที่สุดในสังคมไทย ทรงรับฟังปัญหาของพวกเขาเหล่านั้น และให้ความช่วยเหลือพวกเขาเหล่านั้นให้สามารถยืนหยัดดำรงชีวิตของตนเองต่อไปได้ด้วยกำลังของตัวเอง...โครงการเพื่อการพัฒนาชนบทต่างๆ ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังประโยชน์ให้กับประชาชนนับเป็นล้านๆ ทั้งทั้งสังคมไทย”

พระราชดำริขั้นตอนหนึ่งของสมเด็จพระราชาธิบดีแห่ง
บรูไนดารุสซาลาม ในนามพระประมุขและผู้แทนพระองค์ทั้ง
๒๕ ประเทศ ถวายพระพรแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ
พระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬาร วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๙

ณ วันนี้ ประชาคมโลกต่างตระหนักถึงความสำเร็จ
ทั้งหลายทั้งปวงของฝ่าพระบาท หม่อมฉัน องค์พระประมุข
และพระราชอาคันตุกะทุกพระองค์ที่มาพร้อมเพรียงกัน ณ
ที่นี่ จึงมีความปลาบปลื้มปีติยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่องค์การ
สหประชาชาติได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุด
ด้านการพัฒนามนุษย์แด่ฝ่าพระบาท

ฝ่าพระบาท พระราชกรณียกิจและความสำเร็จ
ทั้งหมดที่กล่าวมาของฝ่าพระบาท ทำให้หม่อมฉัน องค์

พระประมุขและพระราชอาคันตุกะทุกพระองค์ ณ ที่นี้ต่างรู้ซึ่งตระหนักได้ดีว่า เหตุใดประชาชนของพระองค์จึงได้พร้อมใจกันทูลเกล้าฯ ถวายพระราชสมัญญา “มหाराช” แต่หม่อมฉัน ตลอดจนองค์พระประมุขและพระราชอาคันตุกะทุกพระองค์ที่มีไมตรีจิตพรั่งพร้อมกันมาร่วมงานในวันนี้ ขอถวายพระราชสมัญญาที่เรียบง่ายแต่มีค่าและสะท้อนถึงความรู้สึกของหม่อมฉันและทุกพระองค์ ณ ที่นี้ คือ ฝ่าพระบาททรงเป็น “มิตรที่รักและพึงเคารพอย่างที่สุดของพวกเรา”

ฝ่าพระบาททรงเป็นพลังบันดาลใจให้กับพวกเรา
เหล่าพระประมุขด้วยกัน และสิ่งนี้ คือเหตุสำคัญล้าลึกของ
ความพร้อมเพรียงกันมาถวายพระเกียรติในครั้งนี้

คำประกาศสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในโอกาสที่โครงการพัฒนา
แห่งสหประชาชาติ สหรัฐอเมริกา ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย
รางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ ณ วังไกลกังวล
อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วันศุกร์ที่ ๒๖ พฤษภาคม
พุทธศักราช ๒๕๔๙

องค์การสหประชาชาติมีความปลื้มปิติที่ได้รับ
พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้เข้าเฝ้าทูลละออง
ธุลีพระบาททูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลความ
สำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ ซึ่งเป็นโครงการ
พัฒนาแห่งสหประชาชาติจัดทำขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อร่วม
เฉลิมพระเกียรติในโอกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ
หกสิบปี

ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้ทรงมุ่งเน้นบำเพ็ญ
พระราชกรณียกิจงานหนักการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ

ปวงชนชาวไทยมาโดยตลอด เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาชาวโลก จึงพากันขนานพระนามว่าเป็น “พระมหากษัตริย์นักพัฒนา” ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทมีพระราชหฤทัยเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาต่อพสกนิกรผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส โดยไม่ทรงแบ่งแยกสถานะ ศาสนา ชาติพันธุ์ หรือหมู่เหล่า ทรงรับฟังปัญหาความทุกข์ยากของราษฎรและพระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อให้ประชาชนของพระองค์สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อพัฒนาชนบท ซึ่งมีจำนวนมากมาย ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ความรู้

และนวัตกรรมที่เอื้อต่อความก้าวหน้าในการพัฒนา และยังประโยชน์ให้แก่พสกนิกรทั่วประเทศ อาทิ โครงการพัฒนาเกษตรขนาดเล็กด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม โครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน รวมทั้งโครงการป้องกันและบรรเทาความเดือดร้อนจากน้ำท่วมและภัยแล้ง

ด้วยพระปรีชาสามารถในการทรงเป็นนักคิดและทรงมีคุณูปการต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้นานาอารยประเทศตื่นตัวในการจัดรูปแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดใหม่ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทที่มีต่อประชาราษฎร์ ที่ได้พระราชทานปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นทางสายกลางแบบพอประมาณ การบริโภคอย่างมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอที่จะต้านทานและลดผลกระทบ

จากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ปรัชญาดังกล่าวนี้ สามารถนำไปใช้ได้อย่างสอดคล้องกันทั่วโลกในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ อันฉับไวนี้ รวมทั้งสนับสนุนความเพียรพยายามขององค์การสหประชาชาติในการส่งเสริมการพัฒนาคน โดยมีเป้าหมายศูนย์กลางในการพัฒนา คือ ความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืนของประชาชน

ด้วยรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์นี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายมีปณิธานที่จะเชิดชูส่งเสริมประสบการณ์อันทรงคุณค่าและแนวทางการปฏิบัติจากโครงการพัฒนาที่ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และช่วยจุดประกายแนวความคิดในปรัชญาดังกล่าวสู่นานาชาติต่อไป ในโอกาสนี้ ข้าพระพุทธเจ้ามีความปลื้มปิติและภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์แด่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

หนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา เป็นหนังสือชุดจำนวน ๑๔ เล่ม ประกอบด้วย

๑. หลักการทรงงาน	๘. ชะล่อน้ำ : เพิ่มความชุ่มชื้น
๒. รากฐานความมั่นคงของมนุษย์	๙. กำแพงธรรมชาติที่มีชีวิต
๓. น้ำคือชีวิต	๑๐. พลังงานสีเขียว
๔. ปราชญ์แห่งดิน	๑๑. จากน้ำเสียสู่น้ำใส
๕. รักษาป่า : รักษาสิ่งแวดล้อม	๑๒. พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติที่มีชีวิต
๖. วิถีแห่งดุลยภาพ	๑๓. ผลสำเร็จสู่ประชาชน
๗. ทฤษฎีใหม่	๑๔. พระเกียรติเกริกไกร

จัดทำโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

เลขที่ ๒๐๑๒ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖

ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๔๗-๘๕๐๐ โทรสาร ๐-๒๔๔๗-๘๕๖๒ www.rdpb.go.th

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ	เลขาธิการ กปร.
๒. นายโกวิทย์ เฟ่งวานิชย์	รองเลขาธิการ
๓. หม่อมหลวงจิวพันธุ์ ทวีวงศ์	รองเลขาธิการ

คณะทำงาน

๑. นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์	รองเลขาธิการ ประธานคณะทำงาน
๒. นายปวีตร์ นวะมะรัตน์	ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ภาคเหนือ
๓. นางสุพร ตรินรินทร์	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน
๔. นางศศิพร ปาณิกบุตร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ
๕. นายศุภวิชต์ อินทราวุธ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ
๖. นางกัญชัชญา ทองคำ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
๗. นายอิทธิพล วรรณุช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
๘. นางสาวณัฐฤติ แสนทวีสุข	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๙. นางสาวปุณยชรีสมิ์ ราศรี	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

ภาพประกอบ

ฝ่ายโสตทัศนศึกษา สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.

พิมพ์ที่

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

ปีที่พิมพ์

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ISBN 978-974-7569-16-2

สำนักงานประมาณ

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
Office of the Royal Development Projects Board (Rdppb)

เลขที่ ๒๐๑๒ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๔๗-๘๕๐๐ โทรสาร ๐-๒๔๔๗-๘๕๐๒

www.rdppb.go.th

ISBN 978-974-7569-16-2